

Sygn. akt: XVIII C 563/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XVIII Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: SSR del. do SO Magdalena Ławrynowicz

Protokolant: sekr. sąd. Karolina Jeżewska

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2015 r. (...) na rozprawie

sprawy z powództwa

R. P.

przeciwko

Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego (...) i Prezesowi Sądu Apelacyjnego (...)

o odszkodowanie i ochronę dóbr osobistych

1. **oddala powództwo;**
2. **odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu.**

/-/ SSR del. do SO Magdalena Ławrynowicz

Sygn. akt XVIII C 563/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 maja 2013r., ostatecznie sprecyzowanym na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2015r. (k. 86-88) powód R. P. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego (...) i Prezesa Sądu Apelacyjnego (...) kwoty 1.000 zł tytułem odszkodowania za bezprawnie zasądzoną i wyegzekwowaną grzywnę w sprawie o odszkodowanie za niesłuszne aresztowanie do sprawy (...) Sądu Rejonowego (...) oraz o zobowiązanie pozwanych do złożenia przeprosin za niesłuszne skazanie grzywną w sprawie o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie na piśmie i opublikowanie tych przeprosin w sądzie na tablicy ogłoszeń i gazecie „Głos Wielkopolski” na koszt pozwanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wyjaśnił, że w sprawie (...) Sąd Okręgowy (...) zasądził od Skarbu Państwa na jego rzecz kwotę 2.000 zł tytułem zadośćuczynienia jednak w tej samej sprawie Sąd bezprawnie ukarał go grzywną porządkową w kwocie 1.000 zł, o którą to kwotę zostało umniejszone w/w zadośćuczynienie. W ocenie powoda orzeczenie i wyegzekwowanie grzywny było bezprawne.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował roszczenie powoda co do zasady wskazując, że nigdy w stosunku do niego nie wydawano „bezprawnych” orzeczeń, a także nigdy nie podejmowano w stosunku do niego innych bezprawnych działań. Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia.

W toku postępowania strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 maja 2006r. do Sądu Okręgowego (...) wpłynął wniosek R. P. o zasądzenie od Policji w C. i od Skarbu Państwa odszkodowania w kwocie 100.000 zł, zadośćuczynienia w kwocie 200.000 zł, kwoty 50.000 zł na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża, a nadto o przeproszenie go na łamach prasy wielkopolskiej za rozmyślne naruszenie jego dóbr osobistych - wolności, zdrowia, czci, mienia, dobrego imienia i innych. W uzasadnieniu wniosku R. P. wskazał, że jego zatrzymanie i aresztowanie było niesłuszne, gdyż zostało dokonane przez funkcjonariuszy, którzy wcześniej dopuścili się licznych czynów zabronionych na jego szkodę. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt (...).

Dowód: wniosek o odszkodowanie z dnia 15.05.2006r. /k. 120 – 121/, wyrok Sądu Okręgowego (...) z dnia 1.03.2011r. w sprawie (...) z uzasadnieniem /k. 137 – 157/

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2011r. wydanym w sprawie (...) podczas rozprawy, Sąd Okręgowy na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001r. o Ustroju Sądów Powszechnych ukarał R. P. karą porządkową grzywny w kwocie 1.000 zł, albowiem w toku prowadzenia dowodu z zeznań świadka T. S. wypowiedział pod jej adresem obraźliwe słowa „ta szmata kłamie” i tym samym naruszył powagę sądu oraz porządek prowadzonych czynności. R. P. nie był obecny podczas ogłoszenia postanowienia na rozprawie, albowiem podczas przerwy w rozprawie opuścił salę rozpraw i nie pojawił się na niej ponownie. W dniu 21 lutego 2011r. R. P. złożył w sądzie zażalenie na postanowienie z dnia 28 stycznia 2011r. o ukaraniu go karą porządkową grzywny. Zarządzeniem z dnia 23 lutego 2011r. Przewodniczący Wydziału III Karnego Sądu Okręgowego (...) odmówił przyjęcia zażalenia R. P. na postanowienie Sądu Okręgowego (...) z dnia 28 stycznia 2011r. ze względu na fakt, że zostało ono złożone po terminie.

Dowód: protokół rozprawy z dnia 28.01.2011r. w sprawie (...) /k. 122 – 126/, zażalenie powoda z dnia 21.02.2011r. w sprawie (...) /k. 127 – 134/, zarządzenie Przewodniczącego Wydziału III Karnego Sądu Okręgowego (...) w sprawie (...) /k. 135 – 136/

Wyrokiem z dnia 1 marca 2011r. wydanym w sprawie (...) Sąd Okręgowy (...) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz R. P. kwotę 2.000 zł tytułem zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie. R. P. zaskarżył ten wyrok apelacją. Sąd Apelacyjny (...) wyrokiem z dnia 24 maja 2011r. wydanym w sprawie (...) utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego (...) z dnia 1 marca 2011r. uznając wniesioną przez R. P. apelację za oczywiście bezzasadną.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego (...) z dnia 1.03.2011r. w sprawie (...) z uzasadnieniem /k. 137 – 157/, wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 24.05.2011r. w sprawie (...) z uzasadnieniem /k. 158 – 163/

R. P. złożył wniosek o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego (...) z dnia 24 maja 2011r. sygn. akt (...). Zarządzeniem z dnia 28 czerwca 2013r. Przewodniczący Wydziału V Karnego Sądu Najwyższego odmówił przyjęcia wniosku R. P. o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego (...) z dnia 24 maja 2011r. sygn. akt (...). R. P. złożył zażalenie na zarządzenie z dnia 28 czerwca 2013r., które postanowieniem z dnia 18 września 2013r. Sąd Najwyższy w sprawie V KO 37/13 utrzymał w mocy.

Dowód: zarządzenie Przewodniczącego Wydziału V Karnego Sądu Najwyższego z dnia 28.06. 2013r. /k. 164/ postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18.09.2013r. /k. 165 – 166/

Zasądzona kwota tytułem zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie została umniejszona o kwotę 1.000 zł nałożonej na R. P. postanowieniem z dnia 28 stycznia 2011r. kary porządkowej grzywny. W konsekwencji powodowi z tytułu zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie wypłacono kwotę 1.000 zł.

Dowód: przesłuchanie powoda /k. 87 – 88/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołany wyżej materiał dowodowy w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy i w aktach sprawy (...) Sądu Okręgowego (...) oraz zeznań powoda.

Przeprowadzone w sprawie dowody z dokumentów były w pełni wiarygodne - ich forma i treść nie nasuwały wątpliwości Sądu i nie były kwestionowane przez strony postępowania. Sąd z kolei nie doszukał się podstaw, aby kwestionować je z urzędu.

Zeznania powoda co do przedstawionych przez niego okoliczności faktycznych (a nie ocen prawnych) Sąd w pełni dał wiarę. Korelowały one z dowodami z dokumentów ze sprawy (...) Sądu Okręgowego (...).

Sąd pominął dowód z zeznań świadka K. M. albowiem okoliczności, na które miała zeznawać świadek dotyczyły ściśle kwestii procesowych, które zostały wyjaśnione dostatecznie poprzez pisemną informację z Sądu Rejonowego (...) w P. (k. 176) .

Sąd oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych, o przesłuchanie w charakterze świadka jego obrońcy w sprawie (...) Sądu Rejonowego (...) i ze praw o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie jako zbędny dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy i prowadzący jedynie do przedłużenia postępowania.

Sąd oddalił wnioski powoda złożony na rozprawie w dniu 26 czerwca 2015r. o przesłuchanie w charakterze świadków osób obecnych na rozprawie, na której został ukarany grzywną w związku z którą dochodzi odszkodowania w niniejszej sprawie oraz o przesłuchanie w charakterze świadka pełnomocnika z urzędu, który reprezentował go w sprawie (...) jako spóźnione, a ponadto nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd oddalił wnioski powoda o przeprowadzenie dowodów wskazanych w punkcie 2, 3, 4, 5 i 6 pisma powoda z dnia 13 listopada 2015r. na okoliczności tam zgłoszone jako nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje;

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego i poczynionych na tej podstawie ustaleń, powództwo należało ocenić jako bezzasadne.

Powód domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego (...) i Prezesa Sądu Apelacyjnego (...) kwoty 1.000 zł tytułem odszkodowania za bezprawnie zasądzoną i wyegzekwowaną grzywnę w sprawie o odszkodowanie za niesłuszne aresztowanie do sprawy (...) Sądu Rejonowego (...) oraz o zobowiązanie pozwanych do złożenia przeprosin za niesłuszne skazanie grzywną w sprawie o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie na piśmie i opublikowanie tych przeprosin w sądzie na tablicy ogłoszeń i gazecie „Głos Wielkopolski” na koszt pozwanych.

Podstawy prawnej roszczenia powoda należy upatrywać w art. 417¹ § 2 k.c. zgodnie z którym jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej, odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Źródłem szkody według art. 417¹ § 2 k.c. jest niezgodne z prawem "prawomocne orzeczenie". Pojęcie to obejmuje zarówno wyroki, jak i postanowienia sądowe, od których nie przysługuje środek odwoławczy.

Jakkolwiek art. 421 k.c. stanowi, że przepisów art. 417, art. 417¹ i art. 417² nie stosuje się, jeżeli odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej jest uregulowana w przepisach szczególnych, to nadal w sprawie zastosowanie znajdzie art. 417¹ § 2 k.c. Dla orzeczeń wydanych w postępowaniu karnym jest przewidziany szczególny tryb odszkodowania za orzeczenia niezgodne z prawem, ale dotyczy on wyłącznie odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne skazanie oraz niesłuszne stosowanie środków przymusu - art. 552-559 k.p.k. Grzywna

porządkowa nie jest środkiem przymusu stosowany w oparciu o przepisy prawa karnego, a środkiem porządkowym stosowanym na podstawie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. W związku z tym nie mają do niego zastosowania w związku z żądaniem odszkodowania przepisy szczególne przewidziane w k.p.k., a art. 417¹ § 2 k.c.

Pozwany w odpowiedzi na pozew podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powoda, który jednak okazał się bezzasadny. Zgodnie z art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

W niniejszej sprawie zdarzeniem wywołującym szkodę było wydanie przez Sąd Okręgowy (...) w sprawie (...) w dniu 28 stycznia 2011r. na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o Ustroju Sądów Powszechnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 133) postanowienia o ukaraniu R. P. karą porządkową grzywny w kwocie 1.000 zł. Pozew o odszkodowanie został natomiast wniesiony w dniu 23 maja 2013r., a zatem z zachowaniem trzyletniego terminu określonego w art. 442⁽⁽¹⁾⁾ § 1 k.c.

W niniejszym postępowaniu powód domagał się odszkodowania w związku z wydaniem postanowienia o ukaraniu go karą porządkową grzywny w kwocie 1.000 zł. Należy powtórzyć, że zgodnie z art. 417¹ § 2 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej, przy czym powód niewątpliwie do tej pory nie uzyskał prejudykatu tj. orzeczenia, które stwierdzałoby, że grzywna została nałożona bezprawnie Tymczasem przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną przez wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego jest stwierdzenie tej niezgodności z prawem we właściwym postępowaniu. Wynika z tego, że sąd rozpoznający roszczenie odszkodowawcze nie może samodzielnie ustalić niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego. Obowiązuje zatem swoisty „przedsąd”, następujący we właściwym postępowaniu. Stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego nastąpić może tylko według przepisów tego postępowania, w którym wydane zostało dane rozstrzygnięcie. W przedmiotowej sprawie oznacza to konieczność uzyskania przez powoda orzeczenia sądu karnego stwierdzającego, że postanowienie z dnia 28 stycznia 2011 r. było niezgodne z prawem - por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 sierpnia 2014 r. wydany w sprawie I ACa 678/14, LEX nr 1554700.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że nie zostało w sprawie wykazane, że wydane w sprawie (...) postanowienie z dnia 28 stycznia 2011r. w przedmiocie ukarania karą porządkową grzywny R. P. było niezgodne z prawem czy to ze względu na brak merytorycznych podstaw do zastosowania art. 49 ust. 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych czy to ze względu na zastosowanie tego przepisu pomimo braku zdolności postulacyjnej powoda w tamtym postępowaniu. Powód we właściwym trybie wniósł zażalenie na to postanowienie, ale z uwagi na złożenie po terminie nie zostało ono przyjęte do rozpoznania i postanowienie z dnia 28 stycznia 2011 r. stało się prawomocne i ostateczne.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, że nie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, albowiem nie zostało wykazane by postanowienie z dnia 28 stycznia 2011 r. wydane w sprawie (...) wydane zostało z naruszeniem prawa. Stąd też Sąd orzekł jak w pkt 1 wyroku i oddalił powództwo w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt 2 sentencji wyroku na podstawie art. 102 k.p.c. i odstąpił od obciążania nimi powoda pomimo, iż jest stroną przegrywającą proces. Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym Sądu rozpoznającego sprawę i do jego oceny należy uznanie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór. Z okoliczności sprawy wynika, iż obciążenie powoda kosztami sądowymi byłoby niezgodne z zasadami słuszności biorąc pod uwagę jego sytuację materialną, która uzasadniała zwolnienie go od kosztów sądowych w całości (k. 10).

/-/ SSR del. do SO Magdalena Ławrynowicz